

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΟΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Α. ΠΙΕΡΡΗΣ

ΚΒ' ΚΥΚΛΟΣ

ΣΕΙΡΑ Α'

ΕΚΔΗΛΩΣΗ 13^η

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ – ΠΕΡΙΛΗΨΗ – ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

A

Το πολιτικό Σύστημα της χώρας έχει χάσει παντελώς κάθε κύρος και αξιοπιστία σε εξωτερικό και εσωτερικό. Είναι άχρηστο και ανυπόληπτο. Η Φαυλοκρατία έφερε τη χώρα στην πλήρη εξαθλίωση. Την κατάντησε παγκόσμιο παράδειγμα προς αποφυγή. Το μπάιγνιο της οικουμένης. Η παραμονή της στην εξουσία ήταν και είναι άκρως βλαπτική για τη χώρα και την κοινωνία. Κάθε στιγμή που περνάει, η Φαυλοκρατία επισυσσωρεύει ζημιά. Μας σύρει σε ακόμη μεγαλύτερες, ανυπολόγιστες καταστροφές. Πρέπει να φύγει από τη μέση. Ξόφλησε. Να μην χρεωνόμαστε άλλο την αναξιότητα και ανυποληψία της. Ήδη έκανε το ανάλογο των συμφορών της τελευταίας δεκαετίας του 19^{ου} αιώνα και της Μικρασιατικής Καταστροφής. Δεν θα περιμένουμε την επόμενη συνέπεια της μακάβριας δράσης της. Την Φαυλοκρατία δεν την θέλει κανείς.

Να κάνουμε Νέα Αρχή με Νέα Διακυβέρνηση άξια του Ελληνισμού. Η χώρα χρειάζεται πάνω από όλα την Επανάσταση των Δημιουργών. Για να οικοδομήσουμε πάνω σε στέρεες βάσεις την ελευθερία της δημιουργίας. Για να απελευθερώσουμε τον Ελληνισμό του Έλληνα μέσα στην ίδια την Ελλάδα. Για να αντικαταστήσουμε την Απάτη της Πονηρίας του παλαιού με την Αλήθεια του Λόγου του καινούργιου – καινούργιου και τόσο κλασσικού. Για να ξανακερδίσουμε αυτό που μας αξίζει, αυτό που μας έκλεψαν οι άχρηστοι της Φαυλοκρατίας: το πεπρωμένο του αριστεύματός μας.

B

ΤΑΞΗ, ΑΝΑΡΧΙΑ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΣΕ ΕΝΑ ΦΥΣΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Έχω αναλύσει σε προηγούμενες συναντήσεις μας και σημειώματά μου τη θεωρία του Φυσικού Συστήματος.

[Για περαιτέρω ανάπτυξη δείτε το βιβλίο μου: Apostolos L. Pierris, *Value and Knowledge, The Philosophy of Economy in Classical Antiquity*, 2000].

Το ον έχει μέσα του τη δύναμη της ύπαρξής του, τη δύναμη που το εγείρει από το μηδέν και το διαφοροποιεί απόλυτα από το μη-ον. Εκτός του όντος δεν υπάρχει τίποτα, παρά μόνον το μηδέν. «Υπάρχει το μηδέν» θα πει «δεν υπάρχει τίποτα», «ουδέν υπάρχει». Έπεται ότι δεν υπάρχει τίποτα που να μπορεί να επηρεάσει το ον θετικά ή αρνητικά. Το μη ον δεν έχει τη δύναμη του ποιείν και του πάσχειν. Όλες οι δυνάμεις ανήκουν στο ον: **είναι** το ον.

Γράφει ο Πλάτων:

«λέγω δὴ τὸ καὶ ὅποιαν οὖν τινα κεκτημένον δύναμιν εἶτ' εἰς τὸ ποιεῖν ἕτερον ὅτιοι

πεφυκ

ὀ

ς ε

ί

τ

,

ε

ι

ς τ

ὀ

παθε

ῖ

ν κα

ῖ

σμικρότατον

υ

π

ὀ

το

ῦ

φauλοτάτου, κ

ά

ν ε

ι

μόνον ε

ι

ς

ά

παξ, π

ã

ν το

ῦ

το

ό

ντως ε

ῖ

ναι· τίθεμαι γ

à

ρ

ὀ

ρον

ο
ρίζειν τ
ἀ
ὅ
ντα
ὡ
ς
ἐ
στιν ο
ὕ
κ
ἀ
λλο τι πλ
ἢ
ν δύναιμις
».

(Σοφιστής, 247d-e)

Δράσεις και αντιδράσεις, κάθε είδους αλληλεπίδραση, ασκούνται στο εσωτερικό του όντος. **Το ον είναι ένα πολυεστιακό δυναμικό πεδίο ενέργειας με εστίες τα διάφορα συγκεκριμένα όντα.**

Τα όντα αλληλεπιδρούν μεταξύ τους σύμφωνα με την ιδιαίτερη, συγκεκριμένη φύση τους. Αυτή η συγκεκριμένη φύση ενός όντος είναι μια ορισμένη πραγμάτωση της ουσίας του είδους στο οποίο ανήκει. Η ιδιαίτερη φύση ενός συγκεκριμένου ανθρώπου π.χ., είναι μια ορισμένη έκφραση, αναγκαστικά μερική ως συγκεκριμένη, της ουσίας του ανθρώπου. Ακριβώς όπως σε μια τελείως διαφορετική περίπτωση, η αφηρημένη αξία (χρησιτικότητα) που είναι το χρήμα, υλοποιείται σε ποικίλες συγκεκριμένες αξίες (χρησιτικότητες), σε αγαθά, υπηρεσίες, χρηματοπιστωτικά προϊόντα.

Έχουμε αποδείξει ότι η μερικότητα κάθε συγκεκριμένου όντος (το ότι δηλαδή δεν αποτελεί, και δεν μπορεί να συνιστά, την παντέλεια της ουσίας του ούτε πολύ περισσότερο την ολοκληρία του όντος ως όντος) κάνει και τη δύναμή του μερική και περιορισμένη. Ο ορισμός

της ουσίας του και της συγκεκριμένης φύσης του είναι και περιορισμός της δράσης του. Η δικαιοδοσία της δύναμής του καλύπτει έναν ορισμένο, πεπερασμένο χώρο του δυναμικού πεδίου του όντος εν γένει, τόσο πιο εκτεταμένο όσο η ουσία του είναι ανώτερης τάξης και η πραγμάτωσή της εντελέστερη. Ο όρος που ορίζει το ον στη φύση του και το κάνει να είναι αυτό το ον και όχι άλλο, είναι ακριβώς αυτός που καθορίζει και τα όρια της δικαιοδοσίας του. Το πέρας της ύπαρξής του (το ότι υπάρχει και δεν διαχέεται στην ανυπαρξία της απειρίας) δίνει και το πέρας της δράσης του. Όρος, όριο και πέρας εκφράζουν την ίδια θεμελιώδη πραγματικότητα. Το ότι το συγκεκριμένο ον υπάρχει ως ένα οριοθετημένο περιεχόμενο (αυτό και αυτό το διαρθρωμένο ολοκλήρωμα σε μια ορίζουσα χαρακτηριστικών) είναι αυτό που βάζει και όρια στη δυναμική του ενέργεια και πέρας στη δικαιοδοσία του.

[Θεωρητική επεξεργασία και ανάλυση των ιδεών αυτών μπορείτε να βρείτε στη μελέτη μου “

*The
Order
of
Existense*

:

φύσις, μο

ῖ

ρα,

ά

νάγκη, θεσμός, νόμος

”. Η μελέτη υπάρχει στα δημοσιευμένα πρακτικά ενός διεθνούς συμποσίου του Ινστιτούτου

Φιλοσοφικών Ερευνών,

Apostolos

L

.

Pierris

(

ed

.),

Φύσις

and

Νόμος,

Power

,

Justice

and

The

Agonistical

Ideal

of

Life

in
High
Classicism

,
(
Proceedings
of
the
Symposium
Philosophiae
Antiquae
Quartum
Atheniense

,
July

5
th

-12
th

, 2004), 2007. Επίσης
υπάρχει

στο
βιβλίο
μου

Apostolos L. Pierris,
Mystery and Philosophy

(
The Emergence of Reason from the Spirit of Mystery, An Inquiry into the Origin and Nature of Ancient Greek Rationality
, vol. II), 2007].

Προκύπτει ότι το σύστημα του όντος, το καθολικό πεδίο της ολοκληρίας του όντος, είναι ευσταθές αφ' εαυτού και ευρίσκεται σε κατάσταση γενικευμένης ισορροπίας. Οι αλληλεπιδράσεις των όντων εντός του Συστήματος του Όντος δημιουργούν ένα ευσταθές πλέγμα, αφού η δράση του κάθε όντος περιορίζεται από τον όρο της φύσης του εν σχέσει προς τους όρους της φύσης των άλλων συγκεκριμένων όντων. Το κάθε ον έχει εξ ανάγκης ό,τι του ανήκει κατά τον ορισμό της ύπαρξής του.

Το Σύστημα του Όντος είναι το αρχέτυπο του φυσικού συστήματος. Εντός του Μεγασυστήματος αυτού του Όντος, ένα σύστημα είναι φυσικό αν η συνέργεια του εσωτερικού πεδίου του προς το συνολικό πεδίο του όντος είναι αδιάρρηκτη.

Ένα σημαντικό πόρισμα συνάγεται από αυτήν τη θεωρία του όντος. Ένα κλειστό υποσύστημα του όντος που έχει τεχνητά απομονωθεί από το γενικό πεδίο του όντος αναγκαία έχει μειωμένη φυσικότητα. Το κλείσιμο θραύει το πλέγμα των σχέσεων που κάνει το υποσύστημα να μετέχει στην ύπαρξη, την ευστάθεια και τη γενικευμένη ισορροπία του όντος εν γένει. Το κλειστό σύστημα είναι ελαττωμένης δύναμης, είναι ασταθές και ρέπον προς ανισορροπίες, ροπές που τελικά το αποσυντονίζουν, το αποσταθεροποιούν και το διασπούν.

Βέβαια η φυσικότητα ενός υποσυστήματος του όντος δεν αποτελεί εγγύηση μονιμότητας ή διάρκειας, όπως αυτό συμβαίνει στο γενικό Σύστημα του Όντος. Εκεί δεν υπάρχει εξωτερικό ον ως προς το μεγασύστημα, ενώ υπάρχει πλήθος οντότητας εκτός του υποσυστήματος συναπαρτίζον μαζί του την ολοκληρία του οντολογικού πεδίου. Το όποιο υποσύστημα λοιπόν υπακούει στη νομοτέλεια του Συστήματος του όντος και ως εκ τούτου η φυσικότητά του (και επομένως η ευστάθεια και γενικευμένη ισορροπία του) εξαρτώνται από τη νομοτέλεια εκείνη. Για να καταλάβουμε καλύτερα τη σχετικότητα αυτή στα θεμελιώδη χαρακτηριστικά ενός υποσυστήματος, αρκεί να αναλύσουμε τη νομοτέλεια του όντος.

Το ον δεν είναι ένα νεκρό πράγμα (μια Ευρωπαϊκή «νεκρή φύση»), αλλά πλησμονή ουσίας και δύναμης και ενέργειας εις κίνησιν και ζωήν και ψυχὴν και νουν εκδηλουμένων. Γράφει πάλι ο Πλάτων:

«Τὶ δὲ πρὸς Διός; ὡς ἄληθῶς κίνησιν καὶ ζῶην καὶ ψυχὴν καὶ φρόνησιν ἧ ραδίως πεισθησόμεθα τ

ῶ
παντελ
ῶ
ς
, ὅ
ντι μ
ἦ
παρε
ῖ
ναι, μηδ
ἐ
ζ
ῆ
ν α
, ὕ

τ
ὀ
μηδ
ἐ
φρονε
ῖ
ν,
'α
λλ
ὰ
σεμν
ὀ
ν κα
ὶ
ἀ
γιον, νο
ῦ
ν ο
'υ
κ
'έ
χον,
'α
κίνητον
'ε
στ
ὀ
ς ε
'ῖ
ναι;

- Δεινὸν μεντάν, ὦ ξένε, λόγον συγχωροῖμεν.

- Ἀλλὰ νοῦν μὲν ἔχειν, ζωὴν δὲ μὴ φῶμεν;

- Καὶ πῶς;

- Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀμφοτέρωθεν ἐνόντι αὐτῷ λέγομεν, οὐ μὲν ἐν ψυχῇ γε φήσομεν αὐτὸ ἔχειν

α
ἀ; ὔτ

- Καὶ τὶν ἄν ἕτερον ἔχει τρόπον;

- Ἀλλὰ δῆτα νοῦν μὲν καὶ ζωὴν καὶ ψυχὴν, ἀκίνητον μέντοι τὸ παράπαν ἔμψυχον ὃν εἶναι;

- Πάντα ἐμοιγε ἄλογα ταῦτ' εἶναι φαίνεται.

- Καὶ τὸ κινούμενον δὴ καὶ κίνησιν συγχωρητέον ὡς ὄντα.

- Πῶς δ' οὐ;

- Συμβαίνει δ' οὖν, ὧ Θεαίτητε, ἀκινήτων τε ὄντων νοῦν μηδενὶ περὶ μηδενὸς εἶναι μηδαμοῦ.

- Κομιδῇ μὲν οὖν».

-Σοφιστής, 248e-249b

Το ον λοιπόν περιλαμβάνει κίνηση. Μπορούμε να προσδιορίσουμε και το θεμελιώδες είδος κίνησης του όντος, από την ανάλυση του όντος.

Το συγκεκριμένο ον υπάρχει στην πραγματικότητα ως μια συγκεκριμένη ορίζουσα χαρακτήρων διαρθρωμένων στο πλέγμα της υπόστασής του. Ο ορισμός του όντος είναι ο καθορισμός αυτού ακριβώς του πλέγματος ουσιωδών, ιδίων της συγκεκριμενικότητάς του και συμβεβηκότων χαρακτήρων. Ο ορισμός είναι ένας όρος που κάνει το ον να υπάρχει. Και αυτός ο όρος είναι ένα πέρας που περικλείει και σφραγίζει το συγκεκριμένο ον με τα χαρακτηριστικά της ορίζουσάς του. Αυτό το πέρας συνιστά το ον στην ύπαρξή του, γιατί το να είναι ένα συγκεκριμένο ον κατά τον ορισμένο χαρακτήρα του σημαίνει να μην είναι όλες τις άλλες δυνατότητες προσδιορισμού που ενυπάρχουν στη γενική έννοια του όντος ως όντος. Αυτές οι δυνατότητες του όντος ως όντος δεν είναι δυνατόν να συμπραγματωθούν σε ένα συγκεκριμένο ον. Άλλες είναι καθαρά αντιφατικές, και άλλες ασυνδύαστες λόγω διαφορετικών γραμμών προϋποθέσεων που πρέπει να πληρούνται για να μπορούν ναπραγματωθούν. Έτσι δεν υπάρχει εν ενεργεία το Απόλυτο Συγκεκριμένο Ον. Από την απροσδιοριστία λοιπόν του Όντος ως Όντος (όπου όλοι οι χαρακτήρες της ύπαρξης, τα συγκεκριμένα περιεχόμενα του είναι, υπάρχουν δυνάμει, ως δυνατότητες, και όχι ως ενεργές πραγματικότητες) το πέρας ορίζει ένα συμβατό σύνολο χαρακτήρων, την ορίζουσα ενός συγκεκριμένου όντος, και έτσι υφίσταται το συγκεκριμένο ον. Η απροσδιοριστία του αφηρημένου όντος είναι η απειρία, το άπειρον, η έλλειψη πέρατος. Από τον ορισμό της απειρίας, την περάτωση του απείρου, από τη σύζευξη και εναρμονισμό πέρατος και απείρου, γεννάται το συγκεκριμένο, πραγματικό ον που συμπεριλαμβάνει και τις δύο αρχές (με Πυθαγόρεια ορολογία) του πέρατος και της απειρίας ή (με Αριστοτελική εννοιολογία) της ενέργειας και της δύναμης (δυνατότητας).

Από την αρχετυπική αντίθεση των δύο αρχών του όντος παράγεται η αντιθετικότητα ως θεμελιώδες χαρακτηριστικό του κόσμου της ύπαρξης. Ζεύγη αντιθέτων και εναντιώσεις εμφανίζονται παντού στην πραγματικότητα. Ο δυισμός των αρχών του όντος και η κυρίαρχη εναντιωματική διπολικότητα που είναι το αποτέλεσμα του στο πεδίο των συγκεκριμένων όντων, κάνουν ώστε η κινητικότητα της ύπαρξης να είναι κατά βάσιν κυκλική. Σε κάθε πεδίο δύο αντίθετων δυνάμεων προκύπτει περιοδική κίνηση, ακριβώς όπως στο απλο μοντέλο του εκκρεμούς. Έτσι η φυσική περιοδικότητα είναι μαθηματικό συμπέρασμα του οντολογικού δυισμού. Η εμπειρία επαληθεύει τις θεωρητικές προβλέψεις. Η περιοδικότητα (απλή και σύνθετη) είναι η κυρίαρχη τάξη της κοσμικής κίνησης.

Η κυκλική κίνηση αυτή μιας περιοδικής χρονικότητας προκαλεί αναταραχές στα υποσυστήματα του κοσμικού όλου που με αυτόν τον τρόπο μπορεί να φαίνονται ότι απέχουν από την ευστάθεια και τη γενικευμένη ισορροπία του όντος, ενώ στην ουσία αποτελούν επιβεβαίωση της κοσμικής τάξης και οντολογικής νομοτέλειας. Υποσυστήματα μπορεί να συντίθεται και να διαλύονται, να γεννώνται, να ακμάζουν, να παρακμάζουν και να πεθαίνουν, ενώ το ον παραμένει απαράβατο.

Έχουμε δει από διάφορες γωνίες την εφαρμογή της γενικής αυτής Οντολογίας που σκιαγράφησα παραπάνω, στα ανθρώπινα συστήματα. Όλοι οι θεμελιώδεις νόμοι της Ιστορίας, του Πολιτισμού, της Κοινωνίας και της Οικονομίας προκύπτουν ως προβολές του Συστήματος του Όντος πάνω στο Σύστημα του Ανθρώπου. Προφανώς, αφού ο άνθρωπος είναι μέρος του Όντος.

Έτσι εξηγείται η πολλαπλή περιοδικότητα που εμφανίζεται στην Ιστορία και τον Πολιτισμό, και την οποία έχουμε περιγράψει στις διάφορες συγκεκριμενοποιήσεις της. Ειδικότερα, στην οντολογία έχει τη θεμελίωσή της η ΜεγαΠερίοδος του Πολιτισμού μεταξύ των δύο αντιθετικών πολιτιστικών μοντέλων, του Ενδοκοσμικού και του Αλλοκοσμικού. Εδώ βασίζεται και η περιοδικότητα των μεγάλων κύκλων από διασπορά προς γεωπολιτική ολοκλήρωση των ιστορικών εξελίξεων.

Έτσι εξηγείται επίσης και ο γενικός Ιστορικός Νόμος αυξανόμενης ολοκλήρωσης των ανθρώπινων συστημάτων, εφαρμογή του οποίου είναι και η παρούσα φάση της παγκοσμιοποίησης. Σκοπός είναι η πλήρης πραγμάτωση όλων των δυνατοτήτων που εμπεριέχονται στην ανθρώπινη φύση. Αφού όπως είπαμε η ολοκληρία της ουσίας του ανθρώπου δεν μπορεί να υποστασιοποιηθεί σε ένα συγκεκριμένο Απόλυτο Άνθρωπο, συγκεκριμενοποιείται στον χώρο και τον χρόνο. Η συγκεκριμενοποίησή της στον χώρο δίνει την πολλαπλότητα των συγκεκριμένων ανθρώπων και η συγκεκριμενοποίησή της στον χρόνο δίνει την ανθρώπινη ιστορία. Οι συγχρονικές και διαχρονικές δομές των ανθρώπινων συστημάτων υπακούουν κατ' αυτόν τον τρόπο στη γενική νομοτέλεια του Όντος και την ειδική της Ανθρώπινης Φύσης.

Με την ίδια θεώρηση παράγονται και οι Νόμοι της Οικονομίας. Μια ελεύθερη και ανοικτή οικονομία είναι ένα φυσικό σύστημα και επομένως ένα σύστημα ευσταθές σε κατάσταση γενικευμένης ισορροπίας. Η κατάσταση αυτή δεν απορρυθμίζεται αλλά αντιθέτως συντηρείται από την περιοδικότητα των φυσικών οικονομικών κύκλων. Η περιοδικότητα είναι θεμελιώδης χαρακτήρας του όντος και εξασφαλίζει σταθερότητα μέσα στην κίνηση και στο συνεχές γίνεσθαι της πραγματικότητας. Είναι ο τρόπος που το σταθερό επιβάλλεται στο κινούμενο και το μορφοποιεί. Είναι σε τελευταία ανάλυση μια ακόμη εφαρμογή της σύνθεσης της πραγματικότητας από μια εναρμόνιση του πέρατος και του απείρου ως έσχατων και πρώτων αρχών του Όντος.

Η Οντολογία θεμελιώνει αντικειμενικά και μια πραγματολογική θεωρία της Κοινωνίας και της Πολιτικής. Τα άτομα είναι τα έσχατα στοιχεία των ανθρώπινων συστημάτων στον χώρο και τον χρόνο. Έχουμε αναλύσει την αιτία της κοινωνικότητας του ανθρώπου καθώς και τον λόγο της οργάνωσης των κοινωνιών σε συστήματα πολιτικής εξουσίας, δηλαδή σε Κράτη. Ο ατομοκεντρικός χαρακτήρας κάθε ανθρώπινου συστήματος είναι συστατικός λόγος ύπαρξής του. Έτσι εξυπηρετείται το έσχατο τέλος της Ιστορίας, η τελική και υπέρτατη σκοπιμότητά της, που είναι η πραγμάτωση όλων των δυνατοτήτων της ανθρώπινης φύσης, πραγμάτωση που δημιουργεί και εκφράζεται σε Υψηλό Πολιτισμό.

Η ελευθερία του ατόμου συνίσταται στη συμμετοχή του σε ένα φυσικό ανθρώπινο σύστημα. Σε ένα τέτοιο σύστημα επιτυγχάνεται η μέγιστη αυτοπραγμάτωση του ατόμου. Εκεί το άτομο ωθείται στα όρια της ορίζουσας των δυνατοτήτων του, αφού εκεί ισχύει ορθολογική κατανομή πόρων και ρόλων, ρόλων και ικανοτήτων, υπό το κράτος του αγωνιστικού ιδεώδους της ζωής και μέσα από τον μηχανισμό οξύτατου ανταγωνισμού σε ένα πλαίσιο εξασφάλισης της ατομικής δράσης από βία και απάτη. Είδαμε ότι ο βασικός λόγος της ίδρυσης του Κράτους είναι η εγγύηση ενός ανταγωνιστικού συστήματος όπου τα άτομα αλληλεπιδρούν και συναλλάσσονται χωρίς βία και απάτη.

Ελευθερία του ατόμου είναι η ανεμπόδιστη κίνησή του προς την προσωπική του τελείωση σύμφωνα με την ορίζουσα των δυνατοτήτων του. Ελευθερία ενός ανθρώπινου συστήματος είναι η φυσικότητά του, αρνητικά οριζόμενη δηλαδή η απουσία παρέμβασης στην εσωτερική του λειτουργία, σύμφωνα με την οποία αυτοδιαρθρώνεται σε σύστημα μέγιστης απόδοσης. Κάθε εξωγενής και συμβατική ανάμιξη στις διαδικασίες αυτοδιάρθρωσης και αυτορρύθμισής του μειώνει την ελευθερία κίνησής του και το αποσταθεροποιεί. Αλλά η εγγενής ροπή κάθε φυσικού συστήματος είναι να επανευρίσκει τη φυσική του κατάσταση. Αυτό είναι προϊόν της

δύναμης του όντος, η καλύτερα της δύναμης που είναι το ον. Όταν γίνεται παρέμβαση στη φυσική κατάσταση ενός φυσικού συστήματος, η εγγενής ροπή επαναποκατάστασής της εκφράζεται με δυναμική αποτίναξης του παρεμβαίνοντος παράγοντα. Αυτό συνεπάγεται κατανάλωση ενέργειας σε τριβές κάθε είδους, όπως έχω εξηγήσει σε προηγούμενο κείμενο σκέψης αυτής της σειράς. Έτσι μειώνεται η ωφέλιμη απόδοση του συστήματος, ενώ ταυτόχρονα αναταράσσεται και απορρυθμίζεται η φυσική διαδικασία ορθολογικής κατανομής ικανοτήτων – ρόλων – πόρων στα άτομα του συστήματος. Εάν η εξωτερική και συμβατική ως προς το σύστημα παρέμβαση είναι στιγμιαία ή βραχείας διάρκειας, το σύστημα σύντομα επανευρίσκει τη φυσική του κατάσταση και επανέρχεται σε συνθήκες ελευθερίας. Δυνατόν να είναι και ευεργετική μια τέτοια καλώς εσκεμμένη παρέμβαση, αν είναι περιορισμένη σε εύρος και ένταση, προς αντιμετώπιση ειδικών παραμέτρων και για πολύ συγκεκριμένο σκοπό. Αλλά, ούτως ή άλλως, εάν η παρέμβαση είναι συστηματική και μόνιμη, συστατική της κρατικής οργάνωσης της κοινωνίας σε μια δεδομένη περίοδο της ιστορίας της, τότε είναι εντέλει καταστροφική. Η διάρκεια μόνο της παρακμής παραλλάσσει, αναλόγως της ποιότητας του ανθρώπινου παράγοντα.

Ό,τι λέω εδώ γενικά για τα ανθρώπινα συστήματα ισχύει προφανώς με μια εύκολη προβολή και στα επιμέρους οικονομικά συστήματα.

Η ελευθερία του ατόμου συναρτάται προς την ελευθερία του ανθρώπινου συστήματος στο οποίο μετέχει. Σε ένα φυσικό ανθρώπινο σύστημα η ατομική ελευθερία είναι μέγιστη.

Ένα απολύτως φυσικό ανθρώπινο σύστημα είναι άναρχο. Βεβαίως έχει απόλυτη τάξη. Τάξη και αρχή εξουσίας είναι τελείως διαφορετικές έννοιες και καταστάσεις. Η τάξη μπορεί να είναι φυσική ή τεχνητή. Είναι η τεχνητή τάξη που εξαρτάται από την ύπαρξη εξουσιαστικής αρχής. Διότι για να ισχύσει (έστω και μερικώς και επ' ολίγον) μια εξωγενής παρέμβαση σε ένα φυσικό σύστημα που θα του επιβάλλει ένα σύστημα συμβατικών κανόνων και μια συνεπακόλουθη συμβατική τάξη κατά παρέκβαση και παράβαση της εσωτερικής τάξης που προκύπτει από την αυτοδιάθρωση και αυτορρύθμισή του, χρειάζεται βία και επομένως εξουσιαστική αρχή. Βία είναι κάθε παρέμβαση σε ένα φυσικό σύστημα.

Το φυσικό σύστημα έχει απόλυτη τάξη (αυτή που καθορίζει ο εσωτερικός ρυθμός του), ενώ είναι άναρχο, δεν έχει αρχή. Φυσικά έχει πλήθος επιρροών που ασκούνται ελεύθερα στο εσωτερικό του. Άλλο επιρροή και άλλο αρχή. Ένα φυσικό σύστημα μπορεί να έχει και κέντρα μείζονος επιρροής ενώ είναι άναρχο. Επιρροή

ασκούμενη εντός ενός φυσικού συστήματος είναι η αντικειμενική και ελεύθερη συγκέντρωση ισχύος σε κάποιο εσωτερικό κέντρο του συστήματος χωρίς θεσμική θωράκιση. Επιρροή σε ένα φυσικό σύστημα είναι το αποτέλεσμα συγκέντρωσης αξίας. Συγκεντρωμένη αξία σημαίνει αυξημένη χρησιμότητα. Εφ' όσον αυτό γίνεται σε πλαίσιο συνθηκών ελευθερίας ενός αυτοδιαρθρούμενου συστήματος, τέτοιες συγκεντρώσεις αυξάνουν την απόδοση χωρίς να μειώνουν την ελευθερία. Είναι προϊόντα της ορθολογικής κατανομής ικανοτήτων-ρόλων-πόρων, είναι χρήσιμες εσωτερικές επιρροές μέσα σε αυτήν, και όχι εξωγενείς, συμβατικές παρεμβάσεις σε αυτήν.

Το φυσικό σύστημα έχει απόλυτη τάξη, τη φυσική τάξη αυτοδιάρθρωσής του. Ταυτόχρονα είναι άναρχο: δεν έχει θεσμοθετημένη εξουσία. Οι αλληλεπιδράσεις και επιρροές εντός του ασκούνται χωρίς θεσμική θωράκιση σε ένα επίσημο status. Δεν διακρίνεται καν εντός του ρόλος εξουσίας ως θεσμός καταλαμβανόμενος από άτομο ή άτομα τα οποία εφ' εξής, ως εκ της ανάληψης αυτού του θεσμικού ρόλου, ασκούν κυριαρχική θεσμική επιρροή. Την ελεύθερη επιρροή της αξίας ενός φυσικού συστήματος, το τεχνητό σύστημα την αντικαθιστά με θεσμική επιρροή, προϊόν μιας συμβατικής, παρεμβατικής τάξης.

Με τη διάκριση του φυσικού και τεχνητού συστήματος, της φυσικής τάξης ενός άναρχου συστήματος και της συμβατικής τάξης ενός συστήματος θεσμικής εξουσίας, της ουσιαστικής ελευθερίας ενός αυτορρυθμιζόμενου συστήματος και της πραγματικής βίας που ασκείται θεσμικά σε ένα παρεμβατικό σύστημα – με αυτόν τον πραγματολογικό εννοιολογικό οπλισμό του Νόμου του Όντος – λύνονται όλα τα θεμελιώδη προβλήματα της κοινωνιολογίας, της οικονομικής επιστήμης και της υψηλής πολιτικής.

Ένα φυσικό ανθρώπινο σύστημα μπορεί να περιλαμβάνει θεσμούς, και άρα κάποιους περιορισμούς της ελευθερίας του, που προέρχονται από ένα άλλο προϋποτιθέμενο φυσικό ανθρώπινο σύστημα. Επί παραδείγματι, ένα φυσικό (ανοικτό και ελεύθερο) οικονομικό σύστημα συνήθως ενσωματώνει θεσμούς που προκύπτουν από δομές οργάνωσης της ανθρώπινης ύπαρξης σε οικογένειες. **Ο νόμος της οικειότητας** στην ανθρώπινη φύση

εκφράζεται π.χ. με τον ισχυρό δεσμό μεταξύ γονέων και παιδιών ή αδελφών προς αδελφούς και καθ' εξής κατά βαίνουσα απίσχναση του δεσμού όσο η οικειότητα καθίσταται ασθενέστερη και τα σχετιζόμενα βιολογικά πιο αποστασιοποιημένα. Ο νόμος της οικειότητας στα πρώτα στάδια της ανθρωπότητας λειτουργούσε και ως συνεκτικός ιστός ομάδων, χωριών και κρατών. Αλλά αντικαταστάθηκε με την πρόοδο του ανθρώπου σε αυτές τις λειτουργίες από την

Ατ

ομοκεντρική Αρχή.

Από αυτή την άποψη το Ευρωπαϊκό Εθνικό Κράτος αποτελεί μια οπισθοδρόμηση της ιστορίας σε πρωτόγονα μοντέλα κοινωνικής οργάνωσης τα οποία είχαν προ πολλού ξεπεραστεί με το Κράτος-Πόλη και τις

«Αυτοκρατορικές» αρχές

πολιτικής οργάνωσης ευρέων γεωπολιτικών χώρων πολυμερισμένης πολιτιστικής και εθνολογικής ταυτότητας. Το Ευρωπαϊκό Εθνικό Κράτος αποτελεί επάνοδο στην αρχή κρατικής οργάνωσης της κοινωνίας με τον νόμο της οικειότητας των ομάδων βάσει δεσμών αίματος. Η ιδεολογικοποίηση του αρχέγονου δεσμού αίματος είναι το Ευρωπαϊκό έθνος. Μια τελείως αντιδραστική και αυθαίρετη σύλληψη, αφού προφανώς δεν πρόκειται για πραγματικό δεσμό αίματος και εφαρμογή της αρχής της βιολογικής οικειότητας αλλά για ιδεοληψία τεχνητής και δια βίας συνοχής.

Η ελευθερία τείνει να διασπά τέτοιους δεσμούς και θεσμούς οικειότητας και να τους αντικαθιστά με συνάψεις ομοιοτήτων. Από το άλλο μέρος, η ατομοκεντρική, ελεύθερη κοινωνία δεν είναι σύστημα εξαλλοτρίωσης των ατόμων μεταξύ τους, δεν είναι σύστημα ξένων μονάδων η κάθε μια από τις άλλες. Στα ελεύθερα άτομα ενός φυσικού συστήματος δρουν εντονότερα δυνάμεις συνάψεως που προκαλούνται από τον Νόμο της Ομοιότητας. Το όμοιο εξοικειώνεται προς το όμοιο. Η ομοιότητα μπορεί να είναι αριστείας σε κάποια τελειότητα και ικανότητα της ανθρώπινης φύσης, σε κάποιο ανθρώπινο έργο, μπορεί να είναι ομοιότητα συγκίνησης προς τον αυτό σκοπό, μπορεί να συνίσταται σε σύγκλιση συμφερόντων. Είναι πάντως ορθολογική. Και επομένως η ισχύς του νόμου της ομοιότητας δεν αντιβαίνει προς τον τελικό σκοπό της μέγιστης αυτοπραγμάτωσης του ατόμου και συνεπώς της μέγιστης απόδοσης της κοινωνικής συλλειτουργίας σε ένα σύστημα (το φυσικό) που ακριβώς εγγυάται τη μέγιστη ατομική αυτοπραγμάτωση. Αντιθέτως, ο νόμος της ομοιότητας δρα συνεργητικά προς τους τελικούς αυτούς σκοπούς. Δημιουργεί ισχυρά πρόσθετα κίνητρα στην εγγενή ροπή του ατόμου προς μέγιστη αυτοπραγμάτωση. Δεν είναι τυχαίο ότι στην αρχαία Ελληνική κοινωνία, όπου η διαδικασία απελευθέρωσης έφθασε σε ύψη που έκτοτε δεν έχουν επιτευχθεί στην ιστορία της ανθρωπότητας, η φιλία είχε τέτοιο ισχυρό κοινωνικό status. Δρούσε περιοριστικά της αρχής της βιολογικής οικειότητας και των αρχέγονων θεσμών βάσει της αρχής της ομοιότητας μεταξύ ελεύθερων ατόμων.

Περιοριστικά και όχι αναιρετικά. Η ελευθερία ενός φυσικού συστήματος δεν συνεπάγεται την κατάργηση των δεσμών αίματος. (Παρ όλον τον δυναμισμό μιας απόλυτα

εξορθολογιστικής αρχής που θα δικαίωνε τέτοια αναίρεση, όπως επιχειρηματολογεί ο Πλάτων στην *Πολιτεία* του, προκειμένου για την άρχουσα φιλοσοφική τάξη και τους φρουρούς της ελευθερίας). Η ελευθερία του φυσικού συστήματος αναφέρεται στις κοινωνικές και οικονομικές λειτουργίες του και όχι στις διαρθρώσεις που δεν αφορούν σ' αυτές τις λειτουργίες, υπό τον όρο βέβαια ότι οι θεσμίσεις αυτές κρατιώνται εκτός κοινωνικής, πολιτικής και οικονομικής πραγματικότητας. Έτσι ο Κλεισθένης συνέτριψε την πολιτική σημασία και επιρροή δομών και θεσμών της κοινωνίας του αίματος και των δεσμών προϋπάρχουσας οικειότητας βιολογικής, παραδοσιακής και θρησκευτικής, χωρίς να εξαφανίσει αυτές τις δομές, θεσμούς και δεσμούς. Άλλωστε η εξαφάνισή τους θα ήταν πράξη βίας, αντιθέτως προς το νόημα ενός φυσικού και ελεύθερου συστήματος. Και θα ήταν αντιπαραγωγική, αφού θα προκαλούσε φυσικές αντιδράσεις που θα απαιτούσαν κατανάλωση πολύτιμης ενέργειας για να υπερβαθούν. Άλλο πράγμα είναι οι αντιδράσεις στο σπάσιμο της πολιτικής επιρροής τέτοιων θεσμών. Αυτές πρέπει να αντιμετωπισθούν αποφασιστικά και τελειωτικά, η ενέργεια δε προς επιτυχή υπέρβασή τους θα προέλθει άνετα από την απελευθέρωση της ενέργειας που θα προκληθεί με την απελευθέρωση της κοινωνίας. Επιβεβαιώνεται πληθωρικά εμπειρικά από την ιστορία το θεωρητικώς αναμενόμενο και προβλεπόμενο, ότι κάθε απελευθέρωση ενός ανθρώπινου συστήματος γεννά περίσσεια ενέργειας. Αν μάλιστα το απελευθερούμενο σύστημα σταθεροποιηθεί, ανεβαίνει σε άλλο βαθμό απόδοσης και επίπεδο προόδου. Το λέω αυτό για τις περιπτώσεις όπου λόγω υπερκείμενων αιτιών το ανθρώπινο σύστημα δεν μπορεί να σταθεροποιηθεί σε υψηλότερο βαθμό ελευθερίας, όπως π.χ. συνέβη με τις Ευρωπαϊκές Μεταρρυθμίσεις και Επαναστάσεις οι οποίες ακολουθήθηκαν από αντίστοιχες Αντιμεταρρυθμίσεις και Παλινορθώσεις στη Νεωτερική Ευρώπη. Καλό παράδειγμα αποτυχούσας Επανάστασης Απελευθέρωσης είναι η Γαλλική Επανάσταση, η οποία παρόλο αυτό έδωσε τεράστια ποσά ενέργειας και δημιούργησε την έκρηξη της εποχής του Μ. Ναπολέοντα.

Δύο παραδείγματα ελεύθερου συστήματος στην Ιστορία αξίζουν ιδιαίτερης ανάλυσης. Αυτά είναι στο πολιτικό επίπεδο η Αθηναϊκή Δημοκρατία του Χρυσού Αιώνα. Και στο οικονομικό επίπεδο οι παγκοσμιοποιημένες αγορές του παρόντος.

Θα γράψω γι' αυτά σε επόμενο κείμενο σκέψης. Όπως και για τη γενική ιστορική ροπή προς μεγαλύτερη ελευθερία των ανθρωπίνων συστημάτων, πραγματοποιούμενη μέσα από την αναγκαία ιστορική περιοδικότητα που έχουμε εξηγήσει.

Γ

Η Σειρά Α' του ΚΒ' Κύκλου συνεχίζεται με τη 13^η εκδήλωση, την Πέμπτη 27 Μαΐου, στις 8.30 το βράδυ. Θέμα μας θα είναι:

Άνθρωπος Δημιουργός:

Ελευθερία του Ατόμου, Τέλος του Ανθρώπου και Τάξη του Όντος.

(Από τη Μοίρα στο Πεπρωμένο)

Λόγω της συγκυρίας (επέτειος της Πτώσης της Πόλης) θα μιλήσουμε και για την αιτία και το ιστορικό νόημα του Τέλους της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.

Τα σεμινάρια γίνονται στην Αίθουσα Διαλέξεων του Μεγάρου Λόγου και Τέχνης, Πλατεία Γεωργίου Α', 2^{ος} όροφος.

Μετά την ομιλία ακολουθεί διεξοδική, ελεύθερη συζήτηση.

Η είσοδος είναι ελεύθερη.